

Veileder. Krav til gradsprogrammer ved NMBU

STUDIEAVDELINGEN,

NORGES MILJØ- OG BIOVITENSKAPELIGE UNIVERSITET

OPPDATERT JANUAR 2019

NMBUs studieprogram skal holde et høyt faglig og pedagogisk nivå og bidra til at NMBU oppfyller sitt samfunnsoppdrag og egne strategiske planer. Programmene skal oppfylle gjeldende norske lover og forskrifter og NMBUs forskrifter.

Om bruken av denne veilederen

«Krav til gradsprogrammer ved NMBU» gjelder alle studietilbud som fører fram til en grad ved NMBU. Både nye og eksisterende studier. Kriteriene bygger på NOKUTs tilsynsforskrift, øvrige nasjonale lover og forskrifter, NMBUs forskrifter innenfor området utdanning samt institusjonelle krav og føringer nedfelt i strategier og planer.

i. **Søknad om opprettelse av nytt studieprogram:**

Søknaden om opprettelse av nye gradsgivende studieprogram ved NMBU skal inneholde alle elementer som listes i dette dokumentet. Krav til de ulike elementene er angitt under hvert punkt (overskrift).

Det gjelder at for alle elementer skal fakultetet gjøre en vurdering av om kriteriet er oppfylt og hvis det forekommer elementer med behov for videreutvikling og utbedring, skal det utarbeides planer for arbeidet fremover. I søknaden gjengis disse vurderingene og eventuelle planer for videreutvikling og utbedringer. De sakkyndige skal gjøre en faglig vurdering av om kravene er oppfylt i hvert enkelt tilfelle basert på det fakultetet beskriver i søknaden og de kravene som angis i denne veilederen.

ii. **Årlig kontroll med studieprogram**

Ved den årlige kontrollen av om studieprogram oppfyller kriteriene, kan sjekklisten i denne veilederen (side 3-6) gjerne benyttes.

iii. **Evaluering av studieprogram**

Veilederen bør også brukes ved årlig og periodisk evaluering av studieprogram.

Innhold

Strategisk forankring, overordnede vurderinger, bakgrunn for søknaden og beskrivelse av prosessen med utvikling av det nye programmet	7
Overordnet beskrivelse av programmet	7
Programmets samsvar med strategi og samfunnsoppdrag	7
Studentrekruttering og markedsvurdering	7
Robuste fagmiljø, faglig ledelse, tverrfaglighet og synergier	7
Omtale av prosessen med utarbeidelse av programmet, kvalitetssikring og saksbehandling	7
Ekstern involvering i utviklingsarbeidet	7
Kostnadsberegning og finansiering	7
Grunnleggende forutsetninger for studieprogram, programbeskrivelse og studieplan	8
Studiets navn, grad og tittel	8
Rammeplan	8
Skikkethetsvurdering	8
Opptak	8
Arbeidsomfang	8
Avtaler	9
Ex.phil	9
Fordypning – bachelor	9
Faglige krav studiet bygger på - master	9
Selvstendig arbeid – 2- og 5 årige master	9
Relevant yrkespraksis – erfaringsbasert master	9
Praksis	9
Kopling til FoU	9
Støttefunksjoner og infrastruktur	9
Fagmiljø tilknyttet studiet	10
Læringsutbyttebeskrivelse	10
Innhold, oppbygging og progresjon	10
Lærings- og undervisningsformer	11
Eksamen og vurderinger	11
Relevans	11
Ordninger for studentutveksling og internasjonalisering	11
Konklusjon	12

Sjekkliste:

Sjekklisten med kortversjon av krav til gradsprogram ved NMBU. Alle kriterier må oppfylles for at et studieprogram skal være godkjent (mer utfyllende informasjon fra side 8 og utover)

	Kort veiledning til kravene Mer utfyllende om kravene under hvert punkt i veiledningen	Er kriteriet oppfylt? Ja/Nei/Usikker/ Gjelder ikke
Overordnet vurdering av nytt program og utviklingen av dette		
Programmet i samsvar med strategi og samfunnsoppdrag	Studiets relevans skal være i samsvar med NMBUs samfunnsoppdrag og universitetets og fakultetets strategiske planer, herunder også eventuelle koblinger til forskningsstrategier.	Ja
Studentrekruttering og markedsvurdering	Forventet studentrekruttering skal være tilstrekkelig til å etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og stabilitet i studiet. Dette vurderes ut fra studiets omfang og nivå.	Ja
Robuste fagmiljø, tverrfaglighet, synergier	Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige utviklingsarbeid som utføres. Her angis også hvordan programmet bidrar til tverrfaglig samarbeid og utnyttelse av synergier på tvers av program og fakultet.	Ja
Omtale av prosessen med utarbeidelse av programmet, kvalitetssikring og saksbehandling beskrevet. Ekstern involvering i utviklingsarbeidet	Prosessten skal være i tråd med kvalitetssikringsrutinene	Ja
Kostnadsberegning og finansiering		Ja
Faglig ledelse	Programmet skal ha en faglig ledelse	Ja
Grunnleggende forutsetninger, programbeskrivelse, studieplan		
Studiets navn, grad og tittel	Navnet på graden og eventuell tittel skal være i samsvar med Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler og NMBUs forskrifter. Studiet skal ha et navn som er dekkende/beskrivende for studiets innhold, omfang og nivå	Ja

Rammeplan	Rammeplaner er gitt i forskrift av KD. Krav i gjeldende rammeplaner skal være oppfylt der dette er aktuelt.	Gjelder ikke
Skikkethetsvurdering	Eventuell skikkethetsvurdering skal utføres i samsvar med krav i Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning og Forskrift om studier ved NMBU (gjelder kun utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering etter lov om universiteter og høyskoler § 4-10)	Gjelder ikke
Arbeidsomfang	Forventet arbeidsomfang er 1500-1800 arbeidstimer pr år og er inndelt i tilrettelagte undervisningsformer og selvstudium og eksamensforberedelser	Ja
Avtaler	Det skal foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene, der deler av studiet foregår utenfor NMBU.	Gjelder ikke
Opptak	Opptakskrav til studiet skal beskrives og disse skal være i samsvar med nasjonale og lokale forskrifter.	Ja
Ex.phil.	I bachelorgraden og 5-årig master skal 10 sp være knyttet til et felles innføringsemne (Ex.phil.).	Ja
Fordypning – bachelor	Bachelorgraden skal inkludere en fordypning på minst 80 sp av de 180 SP programmet omfatter	Ja
Faglige krav studiet bygger på - master	Det skal fastsettes hvilke faglige krav mastergraden bygger på (de fag, emner eller emnegrupper som inngår i utdanningsløpet mastergraden bygger på) og disse skal være i samsvar med studieforskriften ved NMBU	Gjelder ikke
Selvstendig arbeid – 2- og 5 årige master	I 2- og 5-årig mastergrad skal det inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 30 og maksimum 60 studiepoeng	Gjelder ikke
Relevant yrkespraksis – erfaringsbasert master	I erfaringsbasert mastergrad skal studieplan fastsette hva som er relevant yrkespraksis, krav til yrkespraksis på minst 2 år, og eventuelle krav til lengre yrkespraksis enn 3 år	Gjelder ikke
Praksis	For studier med praksis, skal eventuelle praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet og det skal foreligge tilfredsstillende avtaler som	Gjelder ikke

	regulerer vesentlig forhold av betydning for studentene.	
Kopling til FoU	Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til FoU, vurdert i forhold til studiets nivå, omfang og egenart	Ja
Støttefunksjoner og infrastruktur	Lokaler, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, tilgang til IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene skal være tilpasset antall studenter og studiet slik det er beskrevet i plan for studiet. Støttefunksjonene og infrastruktur skal være egnet for at studentene skal kunne oppnå læringsutbyttene som er beskrevet for studiet.	Ja
Fagmiljø tilknyttet studiet	<p>Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet, slik at fagmiljøet dekker fag og emner som studietilbudet består av. Programmet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studieprogrammets innhold og nivå. Fagmiljøets størrelse skal stå i forhold til antall studenter og studiets egenart. Fagmiljøet skal være kompetansemessig stabilt over tid og ha relevant utdanningsfaglig kompetanse. Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.</p> <p>Minst 50% av årsverk tilknyttet studiet er fra tilsatte i hovedstilling ved NMBU. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av programmet.</p>	Ja

	<p>For bachelorprogram skal fagmiljøet bestå av minst 20% med førstestillingskompetanse.</p> <p>For mastergrads-programmer skal min 50% ha førstestillingskompetanse og min 10% av disse skal være professorer eller dosenter.</p> <p>De «sentrale deler» av studiet skal dekkes av personer med hovedstilling ved NMBU.</p>	
Læringsutbyttebeskrivelse	Læringsutbyttet som studenten skal ha oppnådd ved fullført utdanning skal være beskrevet i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Det skal legges opp til at alle studenter, ved fullført studium, skal kunne oppnå alle læringsutbytter.	Ja
Innhold og oppbygging	Studiets innhold, oppbygging og progresjon skal være i hht. til krav til studieplaner i Studietilsynsforskriften. PBs beskrivelse av studiets innhold og oppbygging skal inkludere alle aktuelle punkter i veiledningsteksten og klart beskrive alle faglige krav for å oppnå graden. Studiets innhold og oppbygging skal være tilfredsstillende relatert til læringsutbytte slik det er beskrevet i planen	Ja
Lærings- og undervisningsformer	Studentenes læringsaktiviteter skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen. Læringsaktivitetene skal legge til rette for at studenten kan ta aktiv rolle i læringsprosessen.	Ja
Eksamen og vurderinger	Vurderingsformene skal være egnet til å evaluere i hvilken grad studenten har oppnådd læringsutbyttene.	Ja
Relevans	Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.	Ja
Ordninger for studentutveksling og internasjonalisering	Studieprogrammet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart. Programmet skal ha ordninger for internasjonal utveksling og innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.	Ja

Strategisk forankring, overordnede vurderinger, bakgrunn for søknaden og beskrivelse av prosessen med utvikling av det nye programmet

Søknad om opprettelse av nytt studieprogram må inneholde en kort bakgrunnen for godkjenningssøknaden og en overordnet beskrivelse av programmet, samt en vurdering av de kriteriene som angis under:

Overordnet beskrivelse av programmet

Studiets fagområde og overordnede læringsutbytte/mål.

Programmets samsvar med strategi og samfunnsoppdrag

Studiets relevans skal være i samsvar med NMBUs samfunnsoppdrag og universitetets og fakultetets strategiske planer, herunder også eventuelle koblinger til forskningsstrategier. Studiets plassering i forhold til lignende utdanninger som tilbys ved andre institusjoner. Gjør gjerne rede for forholdet mellom dette studieprogrammet og eventuelle andre beslektede studieprogrammer ved NMBU. Her kan også beskrives hvordan programmet skiller seg fra/ligner andre program ved NMBU eller ved andre læresteder i inn og –utland.

Studentrekruttering og markedsvurdering

Den forventede studentrekruttering skal være tilstrekkelig til å etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og stabilitet i studiet. Dette skal vurderes ut fra studiets omfang og nivå. Fakultetet må gjøre en realistisk vurdering av studentrekruttering og markedet på lang sikt. Her angis også stipulert det totale antall studenter på programmet. KDs krav til minimum 20 studenter per studieprogram for opprettelse av nytt program må ligge til grunn.

Robuste fagmiljø, faglig ledelse, tverrfaglighet og synergier

Her ønskes en overordnet vurdering av fagmiljøet. Dette omtales mer konkret under vurdering av fagmiljøet (se [Fagmiljø tilknyttet studiet](#) i veiledningen). Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og –utvikling av programmet. Her angis også hvordan programmet bidrar til tverrfaglig samarbeid og utnyttelse av synergier på tvers av program og fakultet.

Omtale av prosessen med utarbeidelse av programmet, kvalitetssikring og saksbehandling

Her omtales behandling i ulike utvalg/råd/styrer og personer som har vært involvert i arbeidet.

Ekstern involvering i utviklingsarbeidet

Det stilles krav til ekstern medvirkning i utvikling av program som skal godkjennes. Kort beskrivelse av hvordan eksterne aktører (sakkyndige, samarbeidspartnere, RSA) har vært involvert i prosessen. Her legges også hovedkonklusjonen til den sakkyndige vurderingen inn. Rapporten vedlegges når søknaden behandles.

Kostnadsberegning og finansiering

Overordnet vurdering av finansiering og økonomiske bærekraften til det nye programmet.

Grunnleggende forutsetninger for studieprogram, programbeskrivelse og studieplan

Her gir fakultetet en vurdering av om de grunnleggende forutsetningene for programmet og godkjenningskriteriene for programbeskrivelse og studieplan er oppfylt (se kriterier for godkjenning under hvert punkt nedenfor). Områder der fakultetet ser behov for utbedring og utvikling skal dette påpekes, og planlagt utbedringsarbeid skal beskrives. Programbeskrivelsen (PB) fylles ut i «Mal for beskrivelse av studieprogram» ved søknad om opprettelse av nytt studieprogram. Det viktig å bemerke at det ikke skal angis noen argumenter i PB av om kriteriene er oppfylt. Argumentene for om PB er i tråd med kravene skal fremkomme i søknaden som bygger på dette dokumentet.

PB skal være i tråd med nasjonale lover og forskrifter, NMBUs forskrifter og i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Alle studieprogram som tilbys ved NMBU skal til enhver tid være korrekt beskrevet i Felles Studentsystem (FS). Denne ligger til grunn for beskrivelsene av studietilbudet på www.nmbu.no/studier.

Studiets navn, grad og tittel

Studiet skal ha et navn som er dekkende/beskrivende for studiets innhold, omfang og nivå

Navnet på graden og eventuell tittel skal være korrekt oppført i PB i samsvar med Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler og NMBUs forskrifter. Dersom det kan være tvil om navnets egnethet, bør navnevalget forklares.

PB oppgir studiets navn og grad på nynorsk, bokmål og engelsk.

Rammeplan

Enkelte utdanninger er underlagt [rammeplaner gitt i forskrift av KD](#). Krav i gjeldende rammeplaner skal være oppfylt der dette er aktuelt. Studieprogrammet skal samsvare med rammeplanen, og rammeplan for studiet skal omtales i PB. Der det er aktuelt, anbefales det at rådgivende nasjonale planer for grad følges (se informasjon om rådgivende planer under aktuell fagstrategis enhet på [UHRs nettsider](#)).

Skikkethetsvurdering

Eventuell skikkethetsvurdering skal utføres i samsvar med krav i [Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning](#) og Forskrift om studier ved NMBU. Dette gjelder kun utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering etter lov om universiteter og høyskoler § 4-10. PB skal omtale skikkethetsvurderingen og hvordan den blir utført.

Opptak

Opptakskravene for studieprogrammet skal være klart beskrevet i studieplanen og i samsvar med forskriftene. Krav i [Forskrift om opptak til høyere utdanning](#) gjelder for utdanning som ikke krever annen høyere utdanning som grunnlag for opptak. Krav til opptak fremgår også i [Forskrift om krav til mastergrad](#) (Mastergradsforskriften) samt i NMBUs studieforskrift.

Arbeidsomfang

Forventet arbeidsomfang er 1500-1800 arbeidstimer pr år og er inndelt i tilrettelagte undervisningsformer og selvstudium og eksamensforberedelser. Det skal bekreftes at normert fulltidsstudium er på 60 studiepoeng og ca. 1800 arbeidstimer pr år. Basert på måten fakultetet har satt sammen programmet med emner, lager fakultetet et grovt anslag over prosent av studentens arbeidstimer som er «tilrettelagte» - dvs. kontakttid med fagperson til stede – for hvert studieår.

Veileder. Krav til gradsprogrammer ved NMBU

Avtaler

Det skal foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene, der deler av studiet foregår utenfor NMBU. Kravet er forhåndsgodkjent for alle programmer på grunnlag av NMBUs rutiner for utvekslingsavtaler. Dersom obligatoriske deler av et studieprogram foregår utenfor NMBU skal fakultetet også bekrefte at det finnes avtaler som dekker undervisningssamarbeidet.

Ex.phil.

I bachelorgraden og 5-årig master skal 10 sp være knyttet til et felles innføringsemne (Ex.phil.). PB skal beskrive dette kravet.

Fordypning – bachelor

Bachelorgraden skal inkludere en fordypning på minst 80 sp av de 180 sp programmet omfatter. PB (Bachelor) skal beskrive krav til fordypning på 80 sp og hvordan fordypningskravet kan oppfylles.

Faglige krav studiet bygger på – 2-årig master

PB (2-årig Master) skal fastsette hvilke faglige krav mastergraden bygger på (de fag, emner eller emnegrupper som inngår i utdanningsløpet mastergraden bygger på) og disse skal være i samsvar med studieforskriften ved NMBU

Selvstendig arbeid – 2- og 5 årig master

I 2- og 5-årig mastergrad skal det inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 30 og maksimum 60 studiepoeng (Mastergradsforskriften, §6). Kravet til obligatorisk selvstendig arbeid skal fremgå av PB for 2-årig og 5-årig Mastergrad.

Relevant yrkespraksis – erfaringsbasert master

I erfaringsbasert mastergrad skal studieplan fastsette hva som er relevant yrkespraksis, krav til yrkespraksis på minst 2 år, og eventuelle krav til lengre yrkespraksis enn 3 år.

For erfaringsbasert mastergrad, skal PB beskrive krav til lengde og type relevant yrkespraksis.

Praksis

For studier med praksis skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Kopling til FoU

Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til FoU, vurdert i forhold til studiets nivå, omfang og egenart. Beskriv forskningsaktivitet og utviklingsarbeid i fagmiljøet knyttet til studiet, og måten dette blir integrert i studiet på.

Støttefunksjoner og infrastruktur

Lokaler, bibliotekjenester, administrative og tekniske tjenester, tilgang til IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene skal være tilpasset antall studenter og studiet slik det er beskrevet i plan for studiet (listen er ikke uttømmende). Støttefunksjoner og infrastruktur skal være egnet for at studentene skal kunne oppnå læringsutbyttene som er beskrevet for studiet. Fakultetet må vurdere hvilke krav det nye programmet setter til økt kapasitet på læringsarealer eller annen infrastruktur. Fakultetet vurderer også hvordan fakultetet tilrettelegger lokalt for å støtte og fremme studentenes læringsarbeid; herunder studieveiledning og «faglig hjem», dvs aktiviteter og møteplasser i fagmiljøet.

Fagmiljø tilknyttet studiet

Kravet til fagmiljøet er skjerpet i siste endring i [Studietilsynsforskriften og Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#). Fakultetet må gi en god beskrivelse av fagmiljøet og begrunne sine vurderinger av fagmiljøet opp mot kravene under.

Kravene er som følger:

- Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet, slik at fagmiljøet dekker fag og emner som studietilbudet består av.
  - Programmet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet.
  - Minst 50% av årsverk tilknyttet studiet er fra tilsatte i hovedstilling ved NMBU. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av programmet.
- I tillegg gjelder:
- For bachelorprogram skal fagmiljøet bestå av minst 20% med førstestillingskompetanse.
  - For mastergrads-programmer:
    - min 50% med førstestillingskompetanse
    - min 10% av disse 50% skal være professorer eller dosenter
  - De «sentrale deler» av studiet skal dekkes av personer med hovedstilling ved NMBU. Dersom det er tvil om minst 50% av årsverk knyttet til studiets sentrale deler er fra tilsatte i hovedstilling ved NMBU, skal situasjonen beskrives.
  - Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studieprogrammets innhold og nivå.
  - Fagmiljøets størrelse skal stå i forhold til antall studenter og studiets egenart.
  - Fagmiljøet skal være kompetansemessig stabilt over tid og ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.
  - Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.
  - Eventuelle praksisveiledere skal ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet. Kompetansekrav til praksisveiledere skal beskrives og fakultetet må bekrefte at kompetansekravene sikrer at disse har hensiktsmessig erfaring.

Læringsutbyttebeskrivelse

Læringsutbyttet som studenten skal ha oppnådd ved fullført utdanning skal være beskrevet i samsvar med [nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk \(NKR\)](#), som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Les om [Å beskrive forventet læringsutbytte](#) på Læringscenterets nettsider.

PB skal gi en klar beskrivelse av læringsutbytter som studenter i programmet forventes. Det skal legges opp til at alle studenter, ved fullført studium, skal få alle læringsutbytter.

Fakultetet skal vurdere hvorvidt PBs beskrivelse av læringsutbytter er i tråd med NKR.

Innhold, oppbygging og progresjon

Studiets innhold, oppbygging og progresjon skal være tilfredsstillende beskrevet i programbeskrivelsen, i hht. til krav til studieplaner i Studietilsynsforskriften. PBs beskrivelse av

Veileder. Krav til gradsprogrammer ved NMBU

studiets innhold og oppbygging skal inkludere alle aktuelle punkter i veiledningsteksten og klart beskrive alle faglige krav for å oppnå graden.

Studieplanen skal vise oversikt over emner i studieprogrammet og hvilke emner som er obligatoriske og valgfrie, progresjonen i programmet og eventuelle progresjonskrav/oppflyttingskrav. Eventuelle studieretninger (profiler) og krav til fordypninger må beskrives.

Studiets innhold og oppbygging skal være tilfredsstillende relatert til læringsutbytte slik det er beskrevet i planen. Fakultetet vurderer hvorvidt beskrivelsen av innhold og oppbygging knyttes til læringsutbyttene studentene skal få. Ved en nærmere vurdering skal det kunne bekreftes at enkeltemner, spesielt obligatoriske emner, samsvarer med og understøtter PB. Det skal være mulig å «spore» læringsutbytter, læringsaktiviteter og evalueringsformer tilbake til emnene.

Lærings- og undervisningsformer

PB skal beskrive studentens læringsaktiviteter og arbeidsformer for studiet som helhet.

Studentenes læringsaktiviteter skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen. Læringsaktivitetene skal legge til rette for at studenten kan ta aktiv rolle i læringsprosessen. Fakultetet vurderer hvor godt egnet læringsaktivitetene er for å oppnå programmets læringsutbytter.

Eksamen og vurderinger

PB skal beskrive type og omfang av eksamens- og vurderingsordninger som brukes i studiet.

Vurderingsformene skal være egnet til å evaluere i hvilken grad studenten har oppnådd læringsutbyttene. Fakultetet vurderer hvor godt egnet eksamens- og vurderingsformene er til å vurdere studentens oppnåelse av programmets læringsutbytter.

Relevans

Studiets relevans for arbeidsliv, for videre studier og for samfunnet forøvrig skal være klart beskrevet og dette skal være beskrevet i PB. Studiets relevans skal være i samsvar med NMBUs samfunnsoppdrag og strategiske planer

Fakultetene oppfordres til å sjekke at det er sammenheng mellom teksten i PB om «relevans» og NMBUs samfunnsoppdrag og strategier.

Ordninger for studentutveksling og internasjonalisering

Studieprogrammet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart. Alle program, som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling, hvor innholdet i utvekslingen er faglig relevant. Fakultetet gjør en vurdering av dette.

Redegjør f.eks. for hvordan utfordringer i internasjonalisering og globalisering er en del av programmet (dvs. bruk av internasjonale gjesteforskere, curriculum som er utviklet med internasjonale partnere, bruk av andre språk enn det norske etc.) og hvordan programmet har et internasjonalt curriculum som gir internasjonal og interkulturell kunnskap og evner som forbereder studenter til å prestere i en internasjonal og multikulturell sammenheng. Det kan også redegjøres for hvor stor andel av studentene som forventes å dra på utveksling og hvor stor andel av internasjonale studenter som man forventer i deler eller hele programmet; samt hvordan denne ut- og innvekslingen bidrar til økt internasjonalisering i hele programmet.

PB skal beskrive ordninger for studentutveksling knyttet til studieprogrammet og påpeke egnede/anbefalte ordninger. Studiets internasjonale innhold skal være omtalt i samsvar med de

Veileder. Krav til gradsprogrammer ved NMBU

aktuelle punktene i PB om læringsutbytte og/eller innhold og oppbygging. Fakultetet gjør en vurdering av dette.

Konklusjon

Ved søknad om opprettelse av nytt studieprogram, skal søknaden avsluttes med en konklusjon. Konklusjonene bygger på kvalitetssikringen og de vurderinger som er gjort over og inkluderer fakultetets vedtak om tilråding om programgodkjenning.

Dokumentet er sist oppdatert: 08.01.19